

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ, perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa

Et In octo Partes ... distincta ...

De Ivstitia Et Contractibvs

Vindalium, 1646

Sect. IV. De modo acquirendi dominium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38850

rem aliquam tanquam suam tuta conscientia retinere. Dareturque hominibus occasio, Principibus tributa denegandi, & aliorum bona inuadendi; quia facile quisque sibi persuadere posset alios à gratia sanctificante excidisse, & in peccato mortali versari.

SECTIO IV.

De modo acquirendi dominium.

CONCLUSIO I.

Modus seu titulus legitimus acquirendi dominium rei, quæ nullum habet dominum, est per occupationem, qua aliquid fit primò occupantis.) Antequam hoc explicem præmoneo, ad acquisitionem dominij requiri titulum, qui aliud nihil est quàm ratio seu causa fundandi dominium; quando dicimus Petrum habere dominium domus, vel equi titulo emptionis, &c. quia per emptionem illius dominium legitimè comparauit. Verùm plerumque præter titulum, ipsius rei traditio seu apprehensio requiritur, ad acquisitionem dominij. Interdum tamen titulus sufficit, vt in accep-

DE IVSTITIA. CAP. III. 39.
ratione beneficij, & hæreditatis, nondum
secura possessione, & in rebus quæ do-
natæ, aut venditæ sunt Ecclesiæ, aliisque
piis locis. Quare in his, & quibusdam
aliis casibus, per solum titulum non
modo habetur ius ad rem, sed etiam ius
in re; cum extra illos, adeoque vt pluri-
mum, solus titulus sine possessione non
tribuit nisi ius ad rem.

Porro si quæras, quid intelligatur per
ius in re, & ad rem. Respondeo ius in re
esse illud, quod immediatè tribuit ac-
tionem in rem, utpote nobis obstrictam;
ita vt etsi ea in possessionem alterius
transeat, nobis obligata maneat, quia res
transit cum suo onere, adeoque liceat
nobis eam vindicare. Tale est ius quod
habes in equum per emptionem, secuta
traditione; & quod per collationem ha-
bes in beneficium, secuta acceptione.
Ius verò ad rem esse illud, quod non tri-
buit immediatè actionem in rem, sed in
personam: quia etsi res ipsa nobis obli-
gata non sit, aliquis tamen tenetur eam
nobis tradere. Vnde si res ad alium trā-
seat, non possumus eam nobis vindicare,
sed habemus solum actionem personalem
in eum; qui nos defraudavit: vt si, verbi
causa, post venditum, sed nondum tradi-
tam tibi equum, eum alteri vendat, aut
donet.

His positis, sensus resolutionis nostræ est, res quæ nullius sunt, fieri primò occupantis, ita vt qui prius eas capit, acquirat earum dominium, nec possit iis priuari, sine iniustitia. Ratio est, quia cùm res illæ propter vsu hominum creatæ sint, adeoque sub illorum dominium cadere possint, optimo iure introductum est, vt in particulare illius dominium transeant, à quo primùm occupantur. Vnde quia nomine occupationis intelliguntur venatio, aucupium, & piscatio, hinc feræ terræ, volucres aëris, & pisces maris iure gentium illius esse incipiunt, à quo primò capiuntur.

Vnde nota 1. animalia natura sua mansueta, vt sunt oues, gallinæ, &c. non esse primò occupantis, etsi dominorum potestatem euaserint, quia adhuc censentur esse sub dominio illorum. 2. animalia quæ vsu mansuescunt, qualia sunt cerui, columbæ, &c. non posse capi, quãdiu ex libera vagatione redire solent, sed tantum quando amiserunt consuetudinẽ redeundi; quia tunc in naturalem libertatem se recepisse, proindeque sub nullius dominio esse censentur. 3. animalia fera & siluestria, quæ vsu non mansuescunt vt lepores, perdices, &c. non posse capi, quamdiu sunt sub custodia alicuius, posse:

DE IVSTITIA. CAP. III. 41

autem, si illius potestatem euaserint, quia iam nullius sunt. 4. feras tamen quæ includuntur in locis magnæ vastitatis esse capientium, quia cum ob vastitatem loci, earum captura sit valde difficilis & incerta, naturali libertate potiri censentur. 5. feram ita percussam ab vno, vt moraliter illam esset capturus. illius esse, esto alter præueniendo eam ceperit: secus si non esset capturus. Et idem dicendum de fera extracta è laqueo alterius. 6. feram quam vnus persequitur, quæque cadit in laqueum alterius, esse primò occupantis; quia in pari iure, melior est conditio possidentis. 7. et si peccet qui in loco interdicto venatur, damnumque illarum teneatur resarcire: cum tamen non teneri ad restitutionem ferarum, quas capit, si illæ in nullius erant dominio.

Quæres, quid dicendum sit de rerum inuentione. Respondeo 1. gemmas, ambaram & similia quæ in littore maris reperiuntur, in nullius esse dominio, proinde esse primò occupantis. 2. oppositum ex probabiliori sententia, dicendum esse de venis metallicis: illæ enim iure gentium, videntur in illius esse dominio, cuius est ager in quo generantur, quamquam iure ciuili deputatæ sint Principi.

vel Reipublicæ vbicunq̄ue reperiantur; adeoque non sint primò occupantis. 3. secus spectato iure naturali, & gentium, affirmandum de thesauro inuento, quia cum dominum non habeat, sit primò occupantis.

Spectato tamen iure ciuili, dicendum
 1. thesaurum in proprio fundo inuentum, esse totum inuentoris; quòd verum est, etsi ille sciret thesaurum in agro latere, antequam emeret. 2. inuentum fortuito in fundo alieno, esse ex æquo diuidendum inter inuentorem & dominum; at de industria, & inconsulto domino inuentum, totum esse domini, idque solum post sententiam, quia est lex pœnalis; ita tamen vt si dominium sit diuisum, vna medietas sit restituenda proprietario, & altera vsu fructuario. 3. inuentum ex consensu domini diuidendum esse, iuxta conuentionem factam, eaque deficiente totum esse inuentoris. 4. thesaurum inuentum in loco publico, qui nullius est, verbi causa, in via, in flumine, &c. ad solum inuentorem spectare: secus si locus publicus speciali domisij iure à Principe possideatur, vt sunt sylua, pascuum, &c. tunc enim dimidium fisco cedere debet. 5. thesaurum arte magica, aliaue prohibita inuentum, iure ciuili

DE IVSTITIA. CAP. III. 43

communi ad fiscum pertinere, quod intellige, post latam sententiam. Ita tamen ut si thesaurus sit repertus in loco proprio, vel in communi qui nullius est, totus per sententiam ad fiscum sit devolvendus; si verò in loco alieno, ea tantum medietas adiudicanda sit fisco, quæ aliàs fuisset inventoris: quia æquum non est ut dominus fundi priuetur sua medietate, propter crimen alterius, si illius non fuit particeps.

CONCLUSIO II. Legitimus modus comparandi alicuius rei, quæ alterius est, dominium est per voluntatem domini, illius dominium in alium transferentis.) Valde enim congruum est naturali æquitati, ut rata illius habeatur voluntas, qui rei suæ dominum in alium vult transferre, Ut autem ista clariora evadant.

Nota 1. Dominium non transferri per solum actum internum, cum contra possessio rei mobilis amittatur, sola voluntate possessoris, nolentis eam amplius possidere. Imò quando rei possessio relinquitur, dominium deperditur sola voluntate illud amittendi; tuncque res habetur pro derelicta, transitque in dominium primò occupantis. Et ratio est, quia facilius est, quòd res desinat esse, quàm quòd esse incipiat.

Nota 2. promissionem quæ describi solet, deliberata & spontanea fidei obligatio facta alteri de re aliqua & possibili, non obligare ante acceptationem, saltem vt plurimum. Nam præterquam quod ex dispositione iuris ciuilibus obligatio non oritur, nisi ex mutuo duorum consensu; sanè ex iure gentium, aut naturali promissio habet tacitam conditionem, si acceptetur. Quia promittens non videtur habere animum se obligandi nisi ex hypothesi quòd illius promissio alteri grata sit. Dixi saltem vt plurimum, quia promissiones factæ ciuitati, vel vniuersitati, vel Ecclesiæ, vel hospitali censentur obligare ante acceptationem.

Nota 3. promissionem acceptatam obligare sub mortali, si res promissa sit notabilis; quia tunc est obligatio ex iustitia, quæ ex se grauis est. Quod intellige, modo promisso seriò & animo promittendi, ac dandi ius ad rem facta sit: facta enim leuiter, aut tantùm intentione ostendendi firmum animi propositum, vel ex quadam urbanitate, non obligat sub mortali ad stādū promissis, nisi graue damnum inde oriatur: quia tunc est solum obligatio ex fidelitate, quæ nõ adeò grauis est. Porrò quamuis aliqui dicant, materiam promissionis esse grauem,

DE IVSTITIA. CAP. III. 45

quando sufficeret ad furtum mortale; oppositum tamen verius est, tum quia promissio longè minùs obligat, cùm non det nisi ius ad rem, varijsque de causis possit reuocari; tum quia longè maior fit iniuria, surripere Petro decem, quàm viginti ex sola promissione ei debita dene-gare. Vnde etsi peccatum sit mortale, furari vnum aureum, non sequitur peccati etiam mortalis reum esse illum, qui postquam aureum promisit, non curat promissum exequi; sed requiritur maior summa iuxta prudentis arbitrium.

Nota 4. varios esse casus, in quibus promissio valida, & acceptata desinit obligare. 1. quando promissio redditur inutilis, illicita, vel impossibilis. 2. si status rerum ita mutetur, vt verisimile sit, promissorem noluisse comprehendere talem euentum: quia promissio non obligat vltra voluntatem promittentis. 3. si alter ex parte sua nolit implere promissum; non enim frangenti fidem tenemur seruare. 4. quando promissio facta est ob causam, quæ postea deprehenditur non subesse.

Nota 5. dubium non esse, quin iure gentium acquiratur dominium rei habitæ per contractum est autem difficultas, an transferatur dominium per con-

tractum iure naturali validum, & iure civili, vel canonico nullum. Respondeo cum distinctione: nam si ius humanum reddat contractum omnino irritum, quia sic obligationem, quæ naturaliter ex eo oriretur, impedit, cernum est per talem contractum dominium non transferri: si verò contractus ideò tantum iure humano dicitur nullus, quia non admittitur eo iure, tanquam legitimus, nec datur actio contra debitorem; hoc modo cum non impediatur obligatio naturalis, contractus valet, quantum ad translationem dominij in foro conscientia.

Vnde colligitur eum, qui per testamentum minus solemne hæres factus est, posse tuta conscientia possidere hæreditatem, donec per sententiam iudicis ea priuetur. Quia tamen probabile est, testamentum prædictum iure civili irritum esse, hinc poterit hæres ab intestato litem mouere, & hæreditatem retinere, si ei in foro externo adiudicetur.

CONCLUSIO III. Dispositione legis humanæ, dominium alicuius rei acquiritur sine consensu domini, per præscriptionem. Quod vt intelligas, Nota I. Præscriptionem hîc à nobis ex communi sententia, sumi, pro acquisitione dominij per continuationem possessionis,

DE IVTITIA. CAP. III 47

tempore à lege definito. Vbi per dominium intelligitur, non modo dominium proprietatis, sed etiam utilitatis: vtrumque enim præscribi potest. Et per rem, intelligitur tam mobilis, quàm immobilis. Vnde constat, præscriptionem hîc non distingui ab Vsucapione, etsi apud Iuristas, distinctio quædam inter illa constituatur: quatenus Vsucapionem sumunt, pro ante dicta acquisitione dominij, & præscriptionem, pro exceptione qua excluditur actio intentantis litem, aduersus vsucipientem.

Nota 2. eam vim esse præscriptionis, vt non tantùm in foro externo, sed etiam in foro conscientie dominium transferat in possessorem: idque siue is contra quem præscribitur, fuerit negligens, siue non. Vnde elapso tempore debito, possessor bonæ fidei non tenetur restituere rem quam vsucepit, etsi postea cognoscat cuiusnam esset; quia legitimè & validè illius dominium acquisiuit. Neque hoc nimis durum videri debet, iustè enim potuit Princeps ob bonum publicum statuere, vt post longam possessionem, bona vnius ad alium transeant; ne diu incerta maneant dominia, neue lites multiplicentur.

Nota 3. vt præscriptio valeat, re-

quiri 1. possessionem saltem civilem (nam merè naturalis seu corporalis non sufficit) eamque propriam, qua scilicet quis nomine suo possideat, non alieno: qua ratione tutor possidet res pupilli, quas proinde præscribere non potest. 2. bonam fidem, quæ tunc habet locum, quando quis ex prudenti æstimatione iudicat, rem quam possidet, esse suam. 3. titulum probabiliter præsumptum, seu qui etsi verus non sit, talis tamen existimetur ab eo, qui rem possidet; ut si equum emit à fure, quem existimabat verum esse illius dominum. Ista tamen conditio, etsi requiratur ordinariè ad præscriptionem, absolutè ad eam necessaria non est; cum interdum res aliqua legitimè possideatur, etsi nulla habeatur memoria tituli quo possidetur. 4. tempus legitimum, seu iure præscriptum, quodque interruptum non sit. Cæterùm ut istæ conditiones clariùs percipiantur.

Quæres 1. utrum ignorantia iuris aut facti sufficiat ad præscribendum. Respondeo 2. ignorantiam vincibilem, siue sit iuris, siue facti non sufficere, cum non faciat bonam fidem. 2. ignorantiam inuincibilem, si sit facti, sufficere propter

propter rationem oppositam; item si sit iuris dubij, quia in dubio possumus vtrâque sententiam sequi: non tamen si sit iuris clari, quia ius civile, & canonicum à quibus præscriptio suam vim habet, statuunt in vsucapione iuris ignorantiam non prodesse; saltem de iure claro intelligendum est. Vnde potes præscribere equum emptum à fure, quem putabas dominum, quia est ignorantia facti. Non autem si sciens esse furem, existimabas eum posse vendere rem alienam; quia est ignorantia iuris perspicui.

Quæres 2. quantum temporis requiratur ad præscriptionem. Respondeo 1. res priuatorum mobiles, possessione bona fidei, cum titulo, triennio præscribi; sine titulo, non nisi spatio triginta annorum, 2. res eorundem immobiles bona fide, cum titulo præscribi possessione longi temporis, nempe decem annorum, inter præsentem; & viginti inter absentes; sine titulo autem requiri longissimum tempus, seu triginta annos, tam inter præsentem, quàm inter absentes, 3. res mobiles contra Ecclesiam etiam Romanam, præscribi triennio, vt de priuatis dictum est. Immobiles verò, contra Romanam præscribi spatio centum annorum; contra alias quadraginta, ex iure communi.

de Iust.

C

Verum plura hac de re apud iuristas videri possunt, quorum etiam est exactius declarare, quænam res in speciali præscribi, aut non præscribi possint.

Nota 4. subesse aliquod remedium, quo potest quis iudicis autoritate rem suam, etiam peracto tempore ad præscriptionem sufficienti, recuperare. Hoc autem solet vocari, Restitutio in integrum, quæ Minoribus, & Ecclesijs, aliisque piis locis conceditur per quatuor annos, post expletum tempus præscriptionis. Maioribus verò ætate, id est, qui vigesimū quintum ætatis annum expleuerunt, idem tempus conceditur, modo probent, sine sua negligentia præscriptionem fuisse peractam.